

Dítě africké ulice

Z drsného příběhu kluka, který slyšela a zapsala, jí nad klávesnicí bylo chvílemi zle. Hana Hindráková **V KNIŽNÍ NOVINCE NEZLOMNÝ** autenticky líčí život na ulici v Keni.

text: Jakub Hlaváč / foto: Dan Materna, MAFRA, archiv Hany Hindrákové

HANA HINDRÁKOVÁ (36)

► **Píše příběhy** založené na osobních zkušenostech. Nezlomný je její desátou knihou.

► **Narodila se** v Trutnově, její zájem o africký kontinent podnítila Rozvojová studia na VŠE v Praze.

► **Dárky s myšlenkou** je název jejího internetového obchodu, s nímž pomáhá chudým Keňanům.

výjimečný. Dětské gangy žijí ze dne na den a bezvýhodnost situace je nutí krást i přepadávat.

Jak jste se s Josephem seznámila?

Původně jsem ho poprosila, jestli by mi nezprostředkoval příběhy chlapců, kteří u něj našli azyl. Joseph vede centrum dětí ulice v Nairobi a já jsem doufala, že by mi mohl pomoci s vyplněním dotazníků, které jsem potřebovala pro ztvárnění a vykreslení hlavních charakterů.

Dostala jste víc.

Ponořila jsem se do příběhu samotného Josepha a zjistila, že je natolik silný, že vlastně nepotřebuji nic dalšího. Napsal mi, co všechno prožil, a v tu chvíli mi bylo jasné, že to knihu v pohodě utáhne. Každý den jsem mu posílala nějakých dvacet otázek, postupně jsem se dostávala hlouběji a hlouběji. Ve finále jsme se samozřejmě setkali i osobně.

Odráží jeho zkušenost i život současných keňských sirotků?

Odráží ho velmi přesně. Bohužel jejich situace se spíš zhoršuje, než že by se nějak měnila k lepšímu. Problém je v tom, že těch dětí žije v ulicích ještě víc a zažívají stejné zkušenosti jako Joseph. Ono se asi nic horšího ani zažít nedá.

To naznačuje už začátek knihky. Hlavní hrdina musí opustit matku alkoholičku ve svých sedmi letech.

Protože mu nic jiného nezbyvalo. Matka ho bila, stejně tak její partneři, kteří se u ní neustále střídali. Místo do školy chodil

žebrať, aby měl se sourozenci aspoň něco k jídlu. Takže se rozhodl, že na ulici se bude mít lépe. Nebo o tom aspoň měl takovou představu.

Ta se rychle změnila?

Velmi rychle, protože při snaze sehnat něco k jídlu se oddělil od své sestry a bratra. Ztratili na sebe kontakt a najednou byl sám. To se ještě odehrává na západě země ve městě Eldoret. Tady se také poprvé přidá k dětskému gangu. Rychle se ovšem stává poměrně vyhlášeným kriminálkem a musí odjet do hlavního města Nairobi.

Pořád se bavíme o dítěti, které by v Česku sotva nastupovalo na základní školu.

Přesně tak. A není to tak, že by děti v Keni byly výrazně jiné než naše děti. Také mají svoje sny, svoje morální hodnoty. Jen jsou v jiné situaci. Už jako velmi malé musí výrazně pomáhat doma, starat se o sourozence. Ale ulice je samozřejmě změni.

Co je tam čeká?

Dostanou se na úplný kraj společnosti, pro lidi jsou hyeny, které jenom kradou a patří někam do stoky. Nic víc. Jenže je potřeba si uvědomit, že to z nich udělá situace, které jsou vystaveny. Spousta z nich mi říkala, že krást je proti jejich přesvědčení, jenže nemohly jinak. Nejdřív zkoušejí žebrať, pak si jídlo musí obstarat i jinak. Naučí se krást, naučí se přepadávat. Vybírat si lidi, u kterých najdou kořist.

Dětský gang v ulicích Nairobi asi nebude takový, jaký známe z Olivera Twist. Kdo ho vede, jak funguje?

Není to tak, že by to vedli nějakí dospělí lidé a měli z toho profit. Četla jsem studii jednoho z keňských antropologů a on popisuje fungování těchto skupin skoro jako rodinu. Ty děti si vynahrazují to, co jim doma chybělo. Pokud se dostanou k nějaké kořisti, tak si ji rozdělí, starají se o sebe navzájem. Idyllické to samozřejmě není.

Povídejte.

V gangu máte určité bezpečí. Starší se postarají o mladší v tom smyslu, že je třeba ochránit před útokem nějaké jiné skupiny. Jenže pak je tu docela běžné třeba znásilňování slabších silnějšími. Ta pravidla jsou jiná, než my si v naší

společnosti vůbec dovedeme představit.

Jaké jsou další hrozby?

Můžete pochopitelně skončit ve vězení, což se Josephovi také opakovaně stalo. Prožil si i lynčování. Ale ještě horší je asi fetování lepidla. Jsou to obyčejná lepidla, nic speciálního. Malou lahvičku koupíte v přepočtu asi za korunu, je to nejlevnější droga, ke které se můžete dostat. A pro ty děti funguje. Chleba je osmkrát dražší, lepidlo vám umrtví pocit hladu a ještě vás dostane do příjemných halucinací. Zmizí mizérie ulice.

A následky?

Ty jsou bohužel trvalé. Když závislost trvá delší dobu, tak vás to poznamená. Děti jsou zpomalené, nedokážou se na nic soustředit. O něčem mluvíte a ony se za vteřinu zeptají na to samé, koukají mimo vás. Všechny tyhle látky v Keni figurují na seznamech zakázaných, ale moc se to neřeší. Dostanete se k nim opravdu snadno. Bohužel.

» *Není to tak, že by děti v Keni byly výrazně jiné než naše děti. Jen jsou v jiné situaci. Naučí se krást, naučí se přepadávat. Vybírat si lidi, u kterých najdou kořist.*

Sama máte malé dítě. Jak se vám tohle poslouchalo a psalo?

Musím říct, že mi z toho občas bylo až fyzicky zle. Musela jsem se trochu obrnit, udělat si od toho odstup. Ve většině knížek jsem si mohla dovolit nějakou oddychovou pasáž, trochu zvolnit. Tady to nešlo. Je to skutečný příběh, napsaný tak, jak se stal. A ta realita je hodně drsná.

Joseph se nicméně ze začarovaného kruhu ulice dostal. Jak?

Pomohl mu Charles Mulli, který založil centrum pro opuštěné děti. Viděl Josepha žebrať na ulici, dal mu trochu mléka a chleba, začal se s ním bavit. Což samozřejmě nešlo od začátku úplně snadno, ty děti jsou podezřívavé, nejsou zvyklé, že by jim někdo toužil pomáhat,

Matka se živila výrobou domácích piva. Tedy živila... Občas pár kečlíků na trhu prodala, aby jich dvojnásobek vypila. Frustraci z těžké životní situace odnesly její čtyři děti, které jídlo často znaly leda ze snů. Zato bití jim bylo známé důvěrně.

Spisovatelka Hana Hindráková vypráví příběh, který Joseph „Njoro“ Njoro prožil na vlastní kůži. Příběh, který není v ničem milostivý. Příběh, který ani dnes není v Keni nijak

a vybudování důvěry je složitý proces. Mulli za ním chodil tak dlouho, až se mu to podařilo.

Jak se pak děti socializují?

Dostanou čistou postel, mají relativně co jíst a začínou chodit do školy. Nicméně samozřejmě i tihle přináší určité komplikace. Joseph byl zvyklý, že si může dělat, co chce. Že na ulici nejsou žádná daná pravidla, a najednou po něm chtěli, aby dodržoval nějaký režim. V určité době vstávat, dělat úkoly... Chtěl to zvládnout, ale nešlo mu to. Utekl znovu na ulici. Mulli ho znovu našel, znovu mu dal šanci. Asi sedmkrát.

Čím se to zlomilo?

Ve chvíli, kdy nad ním většina lidí z centra lámala hůl a přestávala věřit, že se ho někdy podaří napravit, s ním vedl Mulli asi tříhodinový rozhovor. Joseph vzpomíná, že tehdy si najednou uvědomil, že tihle je cesta, kterou může jít. Podařilo se mu vystudovat střední i vysokou školu, našel si dobře placenou práci.

Zachránce. Hrdina knihy Joseph „Njoro“ Njoroge s manželkou a chlapci, kterým dnes pomáhá.

Přesto se na ulici v jiné roli vrátil.

Chtěl se podívat do míst, kde působil jeho gang. Chtěl najít zbývající členy, zjistit jejich osudy. Našel jednoho z kumpánů v dost zbledovaném stavu. Ostatní byli po smrti. Josepha to strašně zasáhlo, začal přemýšlet, proč právě on dostal od Boha šanci žít. Došel k závě-

ru, že to je šance, aby i on pomáhal.

Teď má své centrum pro opuštěné děti a pozval vás do něj. Jak jste se cítila?

Musím říct, že jsem z toho měla trošku obavy. V Keni jsem byla už několikrát, dobře vím, jak to tam chodí a že je třeba být opatrný. Josepha jsem znala prostřednictvím dennodenní komunikace, ale najednou mě vezl kamsi za město mezi osmdesát náctiletých kluků, kteří ještě nedávno přepadávali bělochy, jako jsem já. Úplně dobře mi z toho nebylo, ale pro knihu to bylo důležité. Nakonec to bylo úžasné setkání, všichni se ke mně chovali hezky.

Proč zachraňuje výhradně chlapce?

Ptala jsem se a odpověděl, že holky zůstanou na ulici jen chvíli. Mají daleko větší šanci, že se jich někdo ujme. Jsou to jemnější stvoření a nejde z nich tolik strach. Kluků se lidé bojí, jsou divoci a nikdo jim moc pomáhat nechce.

Pomáhají Josephovi vlastní zkušenosti?

Právě ty jsou zásadní. Na ulici jsou specifické pozdravy, specifická mluva. Všechno tohle on zná. Když za těmi dětmi přijde, berou ho za svého a díky tomu je pro něj snazší prolomit bariéry. Znovu a znovu mi říkal, že ničeho nelituje. Že dostal příležitost pomáhat. I s knihou hned souhlasil a byl rád, že se o téhle problematice dozvědí i lidé mimo Keňu.

Vy se problémům této africké země věnujete ve svých kni-

hách opakovaně a ty příběhy jsou veskrze hodně drsné. Chcete se tam ještě vůbec vracet?

Z psaní jako takového vyčerpaná teď jsem. Tihle bylo opravdu hodně emočně náročné a budu si teď muset vybrat nějaké lehčí téma. Chtěla jsem se pustit do knihy o tom, jak farmaceutické firmy testují své produkty na lidech v rozvojových zemích. Ale asi to budu muset chvíli odložit a počkat. Nicméně do Keni se vracím ráda, je to nádherná země a mám tam hodně přátel. Ačkoli některé své postoje jsem přehodnotila.

Například?

Poprvé jsem se tam vypravila jako dobrovolnice plná ideálů a myslela jsem si, že spásím minimálně celou Keňu, pokud ne celou Afriku. Po nějakých deseti letech jsem si uvědomila, že ta pomoc možná není úplně efektivní. Bylo to hodně těžké, sama jsem měla neziskovou organizaci, takové své profesní dítě. Byl to smysl mého života. Teď zkouším jinou cestu, obchodní.

Ve smyslu, že pomoc není zadarmo?

Ano, protože není dobře, aby tomu tak bylo. To Afriku činí závislou, lidé nemají potřebu se snažit, protože spoléhají, že všechno dostanou. Otevřela jsem internetový obchod Dárky s myšlenkou: prodávám produkty, které nakupuji v chudinských čtvrtích. Keňané si umějí pomoci sami, jen občas nemají tu potřebu. Teď s nimi mám rovnocenný vztah, není to pomoc. Je to určitý druh podpory.

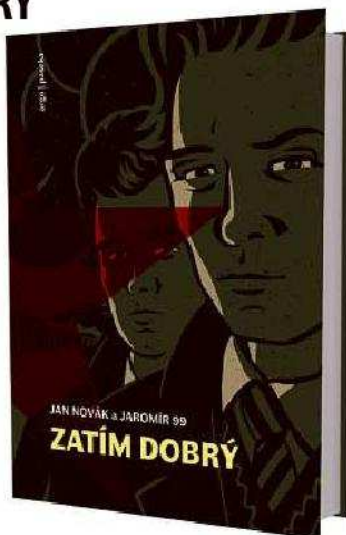
jakub.hlavac@mfdnes.cz ■

INZERCE

JAN NOVÁK, JAROMÍR ŠVEJDÍK ZATÍM DOBRÝ

298 Kč

Příběh bratří Mašinů a jejich rodiny vyprávěl spisovatel Jan Novák v románu *Zatím dobrý* jako strhující, napínavý western, za který získal cenu Magnesia Litera pro nejlepší knihu roku. Teď se jeho scénáře chopil výtvarník Jaromír 99 a vytvořil dramatický a vizuálně působivý komiks ve svém osobitém, noirovém stylu. Je to největší příběh studené války. Pětice mladíků s pistolemi se postavila po zuby ozbrojené dvacetitísícové armádě východoněmecké Volkspolizei a prostřílela se do svobodného Západního Berlína.

Knihy vychází ve spolupráci nakladatelství Argo a Paseka.

**KNIHY POKRODNĚ ZAKOUPÍTE TAKÉ V INTERNETOVÉM
KNIHKUPECTVÍ WWW.KOSMAS.CZ**